

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Haber-Yorum

Sri Lanka ve İngiltere'deki Ekonomik Kriz: Aynı Yozlaşmış Kapitalist Madalyonun İki Yüzü Gibidir!

Haber:

3 Nisan Pazar günü, artan kamuoyu öfkesi ve ülkenin büyük mali krizine karşı protestoları nedeniyle Sri Lanka hükümetinin 26 bakanı istifa etti. İthalata bağımlı bu ülkedeki döviz rezervleri, mali kötü yönetim ve ülkenin turizm endüstrisine ve yabancı para transferlerine zarar veren Kovid salgını nedeniyle Ocak 2020'den bu yana yaklaşık %70 düşerek Şubat ayında 2,3 milyar dolara düşmüştür. Bu da hükümeti, hayati ihtiyaçları ithal etmek için mücadele etmeye sevk etmiştir. Bunun sonucunda insanlar ciddi gıda, yakıt, gaz, ilaç ve diğer ihtiyaç maddelerinin yanı sıra 13 saatlik elektrik kesintileri ve temel ihtiyaçlar için artan maliyetlerle karşı karşıya kaldılar. Zira Sri Lanka rupisi bir ayda dolar karşısında %40 değer kaybetti, enflasyon %17'yi aştı ve gıda enflasyonu Mart'ta %30'a ulaştı. Bu yüzden ülkede milyonlarca insan hayatta kalma mücadelesi veriyor ve birçoğu günde iki temel öğünü bile karşılayamıyor. Bu arada dünyanın en zengin beşinci ülkesi olan İngiltere'de 3 Nisan Pazar günü ülke genelinde, gaz, elektrik, akaryakıt ve gıda fiyatlarındaki keskin artışın yanı sıra ulusal sigorta vergisi, belediye vergisi ve diğer faturalardaki artışın neden olduğu yaşam maliyeti krizine karşı protestolar patlak verdi. Ev faturalarındaki artış, enerji maliyetlerinin %54 artarak yılda yaklaşık 2.000 Sterline çıkmasıyla hafızalardaki yerini almıştır. Bu da birçok kişiyi yoksulluğa ve kendilerini ve ailelerini beslemek için mücadeleye sevk etmiş ve milyonlarca insanı ise, "ya ye ya ısın" arasında imkansız bir seçim yapmak veya parasızlıktan dolayı bazen soğuk havalarda yemek ya da evlerini ısıtmak arasında seçim yapmak zorunda bırakmıştır.

Yorum:

Sri Lanka ve İngiltere'yi etkileyen ekonomik krizin doğası farklı olabilir ancak sıradan insanların hayatlarındaki büyük kayıplar benzerdir. Bu insani sefaletin temel nedeni de Kapitalist sistem ve havada asılı kalan canlanma ve çöküş ekonomileri oluşturan yasaları ve politikalarıdır.

Sri Lanka'da hükümetin kamu paralarını kötü yönetmesi ve kötü ekonomik kararlar alması, ülkenin mevcut sorunlarında büyük rol oynamıştır. Ancak son yıllarda başta Çin olmak üzere yabancı ülkelere faize dayalı büyük kredilerle ülkeyi kalkındırmaya çalışan ülkede sermaye borcuna dayalı ekonomik model, mevcut ekonomik krizin temel nedenidir. Nitekim 2000'lerin başlarında, Sri Lanka hükümeti birkaç altyapı projesini finanse etmek için Çin'e yönelmişti. Ayrıca Çin, 2006 ve 2019 yılları arasında bu tür projelere 12 milyar dolar yatırım yaparak ülkeyi etkili bir şekilde Pekin'e ipotek etmiştir. Dolayısıyla kredilerini ödeyemeyen Sri Lanka hükümeti, Çin'in dış borcunu ödemek için faize dayalı başka krediler alarak dış borcunun iyice kontrolden çıkmasına neden olmuştur. Dahası Sri Lanka'nın kamu borcunun 2021'de GSYİH'nin yaklaşık %119'u civarında olduğu tahmin ediliyor. Sadece bu yıl ülkenin geri ödenmesi gereken 7 milyar dolarlık dış borcu varken, döviz rezervleri ise sadece 2 milyar dolardır. Bu nedenle hükümet, Afrika, Güney Amerika ve Asya'daki birçok ülkede olduğu gibi Kapitalist serbest piyasa politikalarının feci sonuçlarıyla karşı karşıya olan Uluslararası Para Fonu'ndan kurtarma paketi arayışına girmiştir. IMF'nin

Kapitalist yapısı, devletlerin eğitim ve sağlık harcamalarını azaltan yapısal uyum programları aracılığıyla insanları yoksullaştırırken, ülkeleri borç bağımlısı haline getirmekte, ülkelerin doğal kaynaklarının ucuz ihracatlarını artırmakta ve daha fazla yabancı mal ithal etmek için ekonomileri manipüle ederek yerli sanayileri yok etmektedir. Dolayısıyla bunların hepsi, Batılı ülkeleri zenginleştirirken yoksul ülkelerin ekonomilerini boğmakta ve onları daha fazla borca sürüklemektedir.

İngiltere ekonomisi de borçlanmaya bağlı bir ülke olup Şubat 2022 itibariyle 2,3 trilyon sterlinlik devasa faiz borcu GSYİH'nın yaklaşık %95'ini oluşturmaktadır. Ayrıca insanların yaşam maliyetindeki devasa artış, büyük ölçüde sıradan insanlar nakit sıkıntısı çekerken büyük karlar elde etmeye devam eden milyarlarca dolarlık şirketlerin artan enerji ve yakıt maliyetlerinden kaynaklanmaktadır. Aslında petrol devi BP, bir önceki yıl yaklaşık 10 milyar sterlin kar elde ettikten sonra "onunla ne yapacağımızı bildiğimizden daha fazla paraya sahibiz" şeklinde açıklama yaparken enerji şirketi Shell ise, bir yıl için 14,2 milyar sterlinlik inanılmaz bir kâr açıkladıktan sonra 2021'in son çeyreğinde 8 yılın en iyi üç aylık kârını açıklamıştır. Petrol ve doğal gaz gibi doğal kaynakların özelleştirilmesine izin veren Kapitalist sistem, bu şirketlerin liberal mülkiyet özgürlüğü bayrağı altında, temel ihtiyaçlar karşılığında ülkelere fidye empoze etmelerini sağlamaktadır.

Bu ülkeler ve dünyanın dört bir yanındaki ülkelerdeki milyonları etkileyen ekonomik sorunlar, aşırı yoksulluğu, finansal güvensizliği ve zehirli kapitalist sistemin karanlıklarını yansıtmaktadır. Bu, insanlığın ihtiyaçlarına adil ve uygun bir şekilde nasıl özen gösterileceğine dair bir model olmak için dünyanın neden oldukça alternatif bir sisteme ihtiyaç duyduğunun açık bir hatırlatıcısıdır. Bu alternatifini sunan ise İslam'dır. Örneğin İslami ekonomik sistem, faizciliği ve borca dayalı ekonomik büyüme modelini reddetmektedir. Ayrıca servetin biriktirilmesini (kenzi) ve tekelleştirilmesini haram kılmakta ve herkesin iyi bir yaşam standardına sahip olması için verimli bir dağıtımı zorunlu kılmaktadır. Bunun yanı sıra petrol, gaz ve su gibi doğal kaynakların özelleştirilmesini haram kılmakta, ancak herkesin gelirlerinden yararlanması için bunları kamu mülkiyeti olarak tanımlamakta ve bu kaynaklara erişime ücret konulmasını yasaklamaktadır. Bu da Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şu hadisinden dolayıdır: **“مُؤْمِنُونَ شُرَكَاءُ فِي ثَلَاثِ الْمَاءِ وَالْكَلْبِ وَالنَّارِ”** **“Müslümanlar üç şeyde ortaktırlar: Suda, merada ve ateşte.”**

Dünya hükümetleri, halklarının ekonomik sorunlarını herkes için refahı garanti edecek adil bir yolla çözüme keyfiyetini bilmiyorlar. Bu, insan yapımı herhangi bir sistemde kaçınılmaz bir durumdur. Bu yüzden adil ve sağlıklı bir ekonomik sistemi, ancak kanunların insanın yaratıcısından olduğu ilahi bir düzen sağlayabilir. Bunun ise Nübüvvet Minhacı üzere Hilafetin olduğu alemlerin Rabbinin nizamı dışında fiili olarak uygulanması imkansızdır. **“بِزْ سَنِي أَعْمَلِي رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ”** **“Biz seni ancak âlemlere rahmet olsun diye gönderdik.”** [Enbiya 107]

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Dr. Nesrin Nevaz